

חיי דעת

לימודי דעת
LIMUDEI DAAT
ללמוד • לדעת • להתקדם

ההלכה השבועית מבית לימודי דעת | מרכז ללימודי הלכה

בגליון השבוע

עלון מס'
64

מדיני בשבת

אין ללמוד הלכה למעשה מתוך גליון זה. בכל שאלה יש להוועץ במורה הוראה.

מדיני שבת

האם מותר לומר "מחר אסע למקום פלוני"?

כאן אנו מגיעים לדין הנלמד מהפסוק "ודבר דבר", ודרשו חז"ל שלא יהא דיבורך של שבת כדבורך של חול. והדוגמא לדיבור של חול הוא, כשאומר שיעשה דבר האסור לעשותו בשבת [אפילו אומר שיעשהו ביום חול] (שו"ע סימן ש"ו סעיף א'), ולכן אסור לומר "מחר אסע למקום פלוני", שהרי נסיעה היינו במכונית וכדו' שזה אסור לעשות בשבת. אבל אם אומר מחר אלך למקום פלוני מותר שהרי "הליכה" אין בה איסור שבת.

האם מותר לדבר בסיפורי חדשות וכדו' בשבת?

בשו"ע (שם) כתב, "ואפילו בשיחת דברים בטלים אסור להרבות". ודברים בטלים היינו שאין בהם ענין הקשור למלאכה האסורה בשבת, וכן אין בהם ענין הקשור לעסקי, [ובודאי שאין בהם דברי גנאי וקלות ראש שזה בכל זמן אסור] (מ"ב ס"ק ב'). וכן אסור לדבר על דברים שמצערם אותו (מ"ב ס"ק ג'). אבל כתב הרמ"א (על השו"ע שם), שאם זה עונג לו לדבר בדברי שמועות וחדשות, מותר. אולם כתב המ"ב (ס"ק ה'), שאי"ז מידת חסידות לדבר בדברים בטלים בשבת אפילו כשזה עונג לו, והנשמר מלדבר דברי חול בשבת "קדוש יאמר

לו". ויותר מזה כתב, שאנשי מעשה נזהרים שאפילו דברים הכרחיים אינם מדברים אלא בלשון הקודש. ובודאי שדברים אלו שייכים לדרגה רוחנית גבוהה, אמנם ודאי שעלינו לכל הפחות לדעת לאיזה דרגות צריכים אנו לשאוף להגיע.

כיצד יברך אדם את חבירו בשבת?

המ"ב (שם) מביא בשם השל"ה הקדוש, שלא יברך אדם את חבירו בשבת כדרך שמברכו בחול, כגון "ערב טוב" "בוקר טוב", אלא יברך אותו בלשון "שבת שלום" או "גוט שבת", בשביל לקיים מה שכתוב בפסוק "זכור את יום השבת". ויש שמחמת זה אף לא מברכים ב"לילה טוב" לפני השינה, אלא אומרים "שבת שלום" (ושמעתי עוד טעם לזה, שבשבת לא נאמר "ויהי ערב ויהי בוקר", ועל כן אין מקום לומר "בוקר" טוב "ערב" טוב). דבר זה אף שהוא ג"כ ממידת חסידות, כל העולם נוהגים בזה, ומברכים ברכה המיוחדת לשבת. דבר זה אף שהוא ג"כ רק ממדת חסידות, כל העולם נוהגים בזה, ומברכים ברכה המיוחדת לשבת.

עניינים אלו מורים לנו כיצד צריכה להיות ההתנהגות בשבת שלא כיום חול, שעל כן מעשיו דיבורו מלבושו צריכים להיות בצורה אצילית יותר מיום חול.

האם מותר לחשוב על עסקי בשבת?

מעיקר הדין אין איסור לחשוב בעסקי בשבת, ולומדים זאת ממה שכתוב בפסוק "ודבר דבר" שדווקא דיבור אסור אבל הרהור מותר. (שו"ע סימן ש"ו סעיף ח')

אולם, כתב השו"ע (שם) שמשום "עונג שבת" מצוה שלא לחשוב בעסקי כלל, "ויהא בעיניו כאילו כל מלאכתו עשויה". והיינו שאדם צריך להעלות את עצמו לדרגה כזו שירגיש כאילו כל מלאכתו עשויה, וממילא אין שום סיבה להרהר ולדאוג על עסקי כלל. ובמ"ב (ס"ק ל"ט). מביא בשם המכילתא (פרשת בא). שהמקור לזה ממה שכתוב בפסוק (שמות פרק כ' פסוק ט"ז): "ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך וביום השביעי שבת לה' אלוקיך", וכיצד אפשר שיעשה אדם כל מלאכתו בששה ימים בלבד? אלא הפירוש הוא - שכשמגיע שבת יראה בעצמו כאילו כל מלאכתו כבר נעשתה בששת הימים שעברו, וכך ישבות ביום השביעי.

מה הדין לחשוב על עסקי שהצליחו?

מי שאין לו בעיה בעסקי, או שאינו עוסק עכשיו בעסק מסויים, ורק רוצה לחשוב על עסקי שהצליחו שזה גורם לו התרגשות ושמחה, בודאי

הלכות שבת - המשך

כפי המידה. וזו עצה ג"כ במקום שיש לו ספק אם מותר למדוד או לא, שיעשה באופן לא מדוייק.

בגליון הבא:

- האם מותר למדוד לצורך מצוה?
- האם מותר למדוד לצורך תינוק או הולה?
- האם יש היתר לקנות בשבת בית בארץ ישראל? ■

שקילת אדם או מאכלים ושאר דברים, שימוש בסרט מידה או סרגל למדידת מרחקים או גודלם של חפצים, מדידה בכף מידה, מדידה בבקבוק או כוס בעלי פס מידה, וכן כל כיוצא בזה.

הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל מסתפק (שמירת שבת כהלכתה חלק ג' - תיקונים ומלואים פרק כ"ט סעיף ל"ג), האם מותר למדוד גודל מקום מסויים ע"י ספירת המרצפות שבאותו מקום [שע"י מספר המרצפות בחשבון מידת כל מרצפת מקבל את מידת כל החדר].

ויש לדעת, שכל האיסור למדוד בכלי מידה זה דווקא כשמתכוון למדידה מדוייקת, אבל אם אינו מתכוון למדידה מדוייקת אלא מוסיף קצת או פוחת קצת, מותר (רמ"א סימן שכ"ג סעיף א'). ומשום כך, כשרוצה לדעת כמות מסויימת של נוזלים, יכול לשפכם לתוך בקבוק תינוק שיש בו פס מידה, באופן שאינו מדייק לשפוך שם בדיוק

מעיקר הדין אין בזה איסור. אולם בכ"ז ההנהגה הראויה שלא יחשוב אף בזה, כיון שמטבע הדברים כשחושב על הצלחתו עובר לחשוב הלאה האם הכסף מושקע בצורה נכונה, ואם באמת הרויח מספיק וכיו"ב, וממילא מגיע מזה לחסרון בעונג שבת.

האם מותר למדוד בשבת?

אסור למדוד בשבת (עיין שו"ע סימן ש"ו סעיף ז'), ואפילו שאין בזה שום ענין ממלאכות שבת, אסרוהו חכמים מפני שמדידה היא "עובדין דחול" (מ"ב ס"ק ל"ד, שו"ע הרב סימן ש"ו סעיף י"ח), דהיינו שאסרו חז"ל עשיית פעולות שהם מעשי חול מובהקים מפני שזה זלזול בשבת, ומדידה היא ג"כ בגדר זה.

מה כלול בכלל איסור מדידה בשבת?

איסור מדידה כולל כל סוגי מדידות חפצים או נוזלים ושקילתם, כגון -

מרכז למודי דעת

מהיום תוכל לשלב למודי הלכה בתוך סדר היום העמוס שלך. הצטרף עוד היום לשעורי ההלכה מבית למודי דעת הנשלחים לאלפי בתים בארץ ובעולם ומביאים את הלומד לרמה גבוהה בידיעת הלכה.

- תכנית לימודים ייחודית המסייעת ללומד להגיע לרמה גבוהה בידיעת ההלכה.
- התכנית משלבת שיעורי הלכה כתובים הנשלחים בדיוור ישיר לבתי הלומדים, שאלות סיכום וחזרה, מבחנים תקופתיים, קשר עם רבנים ותעודה.
- שיעורים בהלכות: איסור והיתר, שבת, עירובין, נדה, מקוואות, חופה וקידושין, אבלות.
- למודי דיינות.
- הכנה מושלמת לבחינות ברבנות.
- מוכר לשנת שבתון

